

O‘ZBEK TILI DARSLARIDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

Turdiyeva Dilnoza Latifjonovna

Farg'ona viloyati So'x tumani 2-maktab o'zbek tili va adabiyoti fani o'qituvchisi

ANNOTATSIYA: Mazkur maqolada o‘zbek tili darslarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) foydalanishning nazariy va amaliy jihatlarini keng yoritilgan. AKT vositalarining ta’lim samaradorligini oshirishdagi o‘rni, o‘quvchilarning nutqiy, grammatik va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, zamonaviy raqamli vositalar asosida dars tashkil etishning usullari va muammolari ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: AKT, raqamli ta’lim, o‘zbek tili, multimedia, interaktiv dars, pedagogik texnologiya, nutq rivoji

Аннотация: В статье подробно рассматриваются теоретические и практические аспекты использования информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) на уроках узбекского языка. Анализируется их роль в повышении эффективности обучения, развитии речевых, грамматических и коммуникативных компетенций учащихся.

Ключевые слова: ИКТ, цифровое образование, узбекский язык, мультимедиа, интерактивное обучение.

Abstract: This article comprehensively examines theoretical and practical aspects of using information and communication technologies (ICT) in Uzbek language classes. It analyzes their role in improving learning effectiveness and developing students' speech, grammar, and communicative competencies.

Keywords: ICT, digital education, Uzbek language, multimedia, interactive learning

KIRISH

Zamonaviy jamiyatda axborot texnologiyalari barcha sohalarga chuqur kirib bormoqda. Ta'lim tizimi ham bundan mustasno emas. Ayniqsa, o'zbek tili darslarida AKTdan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini tubdan o'zgartirmoqda.

An'anaviy darslarda o'qituvchi asosiy axborot manbai bo'lsa, AKT asosidagi darslarda o'quvchi faol izlovchi, tadqiqotchi va yaratuvchiga aylanadi. Bu esa ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqadi.

ASOSIY QISM

1. AKTning nazariy asoslari

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari — bu axborotni yig'ish, qayta ishlash, saqlash va uzatishga xizmat qiluvchi texnologiyalar tizimidir.

AKTning asosiy komponentlari:

- Texnik vositalar (kompyuter, planshet, proyektor)
- Dasturiy vositalar (ta'lim platformalari)
- Telekommunikatsiya (internet)

2. O‘zbek tili darslarida AKTdan foydalanishning pedagogik asoslari

AKT quyidagi pedagogik yondashuvlarga asoslanadi:

- Shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim
- Faol ta’lim
- Muammoli ta’lim
- Kompetensiyaviy yondashuv

3. AKT vositalarining turlari

3.1. Multimedia texnologiyalari

- PowerPoint taqdimotlari
- Video darslar
- Audio yozuvlar

Ahamiyati: mavzuni vizual va eshitish orqali oson o‘zlashtirish

3.2. Elektron ta’lim resurslari

- Elektron darsliklar
- Onlayn kurslar
- Virtual kutubxonalar

3.3. Interaktiv platformalar

- Onlayn test tizimlari
- Quiz va o‘yinlar
- Virtual sinflar

3.4. Mobil texnologiyalar

- Ilovalar orqali o'rganish
- Lug'atlar va tarjimonlar

4. O'zbek tili darslarida AKTdan foydalanish usullari

Grammatikani o'rgatishda

- Interaktiv testlar
- Vizual diagrammalar

Nutqni rivojlantirishda

- Audio va video materiallar
- Dialog mashqlari

Yozma nutqda

- Elektron insho yozish
- Onlayn tahrirlash

5. AKTning afzalliklari

- Ta'lim samaradorligi oshadi
- O'quvchilar motivatsiyasi kuchayadi
- Mustaqil ta'lim rivojlanadi
- Vaqt tejaladi
- Individual yondashuv imkoniyati yaratiladi

6. AKTdan foydalanishda muammolar

- Texnik baza yetarli emas
- Internet muammolari

- O'qituvchilar malakasi past
-

7. Muammolarni bartaraf etish yo'llari

- AKT bo'yicha treninglar
- Raqamli infratuzilmani rivojlantirish
- Metodik qo'llanmalar yaratish

8. AKT va zamonaviy metodlar integratsiyasi

AKT quyidagi metodlar bilan uyg'unlashadi:

- "Klaster" → onlayn xaritalar
- "Aqliy hujum" → forumlar
- "Insert" → elektron matnlar

9. Amaliy misol (dars ishlanma elementi)

Mavzu: Fe'l zamonlari

- Slayd orqali tushuntirish
- Video namuna
- Onlayn test

Natija: o'quvchilar tez o'zlashtiradi

10. AKTning kelajakdagi istiqbollari

- Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim
- Virtual reallik
- Individual o'quv tizimlari

XULOSA

O‘zbek tili darslarida AKTdan foydalanish ta’lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. U o‘quvchilarning bilimini chuqurlashtiradi, nutqini rivojlantiradi va zamonaviy kompetensiyalarni shakllantiradi. Shuning uchun AKTdan samarali foydalanish bugungi pedagogning asosiy vazifalaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni
2. “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”
3. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. – Pedagogik texnologiyalar
4. Ishmuhamedov R. – Innovatsion ta’lim texnologiyalari
5. Azizxo‘jayev N. – Pedagogik mahorat
6. Полат Е.С. – Новые педагогические технологии
7. Селевко Г.К. – Современные образовательные технологии
8. Беспалько В.П. – Педагогика и прогрессивные технологии
9. Richards J.C. – Approaches and Methods in Language Teaching
10. Harmer J. – How to Teach English
11. Brown H.D. – Teaching by Principles
12. Scrivener J. – Learning Teaching
13. Ziyonet.uz
14. Google Scholar
15. ResearchGate